

ב"ה

בדין טריפה חוזרת להכשירה

– טיוטה מפרק א' –

יוצא לאור לכבוד מאה שנה
למכתב הרבי אל הגאון הרוגצ'ובי
טו טבת, ה'תרפ"ה – ה'תשפ"ה

יו"ר ועורך:

הרב בנימין אפרים ביטון

ייעוץ לשוני והגהה:

הרב דוד פרקש

©

כל הזכויות שמורות

Published and Copyright 2024 by

The Tzfunot Institute

Director & Author: **Rabbi Binyomin Bitton**

778.688.1273 | info@tzfunot.com

החומר שבחוברת זו נועד לשימוש אישי בלבד.

חל איסור מוחלט לשתף, להעתיק, לצלם, לשדר או לפרסם

כל חלק שהוא מן החומר שבחוברת זו בכל דרך שהיא

ללא רשות מפורשת מראש ובכתב מאת המכון.

פרק א

מיקטרינוסלב לדווינסק

תמצית מכתב הרבי להרוגצ'ובי

בהמה שנטרפה וריפאווה רופאים – חוזרת להכשירה או
כיון שנטרפה שוב אין לה היתר?

בשאלה זו דנים הרבי מליובאוויטש והגאון הרוגצ'ובי
בהתכתבותם הראשונה שהגיעה לידינו. הרבי אז רק בן
עשרים ושתים שנה, מתפלפל עם הרוגצ'ובי ואף חולק
עליו. במכתב בן שלושה עמודים, מביא הרבי מספר
ראיות לשיטתו מהתלמוד ומדברי הראשונים, כאשר גם
מיישב את הוכחות הגאון ומכריע את הדין להלכה
למעשה.

אם טריפה חוזרת להכשירה?

"ב"ה, יום א' ט"ו טבת ה'תרפ"ה, יעקאטרינאסלון".

זהו המכתב הראשון שהגיע לידינו מהרבי מליובאוויטש אל הגאון הרוגצ'ובי¹. מסתבר כי עוד לפניו כבר התפתחה התכתבות תורנית מסועפת בין הרבי והגאון, כמובן מפתחת המכתב "מכתבו בקצרה הגיעני", ומסיומו "במכתבי הקודם שאלתי לפניו". התכתבות זאת נמשכה מספר שנים², ועוסקת במגוון רחב של נושאים בתלמוד ובהלכה³.

מכתב שלפנינו משנת ה'תרפ"ה, כאשר הרבי אז רק בן עשרים ושנים שנה והגאון הרוגצ'ובי בן שישים ושבע, מתפלפל הרבי עם הרוגצ'ובי ואף חולק עליו!

---

1. המכתב נדפס ב'אגרות קודש' של הרבי מליובאוויטש, כרך כא, ע' א-ו (בתוספת ציונים, מראה מקומות והערות קצרות בשולי הגליון מאת העורך הרב שלום דובער שי' לוינ); לקוטי שיחות, כרך כז, ע' 308. תצלום המכתב התפרסם בספר 'סיומי הרמב"ם' (קה"ת, ה'תשמ"ט), ע' כג; 'ימי מלך', חלק א, ע' 175-173.

למעשה, ככל הנראה, מכתב זה הוא גם המכתב וה'תורה' הראשונה בכלל שהגיעה לידינו מהרבי. בספרי ה'רשימות' של הרבי אמנם נמצאת 'רשימה' משנת ה'תרפ"ה (רשימות, חוברת נה), ללא ציון תאריך, אולם ניתן לשער כי רשימה זו נכתבה באלול ה'תרפ"ה.

רשימה זו היא העתק ממכתב שכתב הרבי לבן-דודו מנחם מענדל, בנו של הרב שמואל שניאורסון ז"ל, לרגל יום הולדתו ה'ט' - השווה בזה גם 'רשימות' חוברת קכ-קכא, העתק ממכתב הרבי לבן-דודו הנ"ל לרגל יום הולדתו הי"א; 'רשימות' חוברת נט, העתק ממכתב הרבי לבן-דודו הנ"ל לרגל יום הולדתו הי"ג.

והנה ב'רשימות' שם "ליום מלאת לך יג' שנה, ליום ה"בר מצוה" שלך", רשם הרבי בכותרת המכתב: "כח' אלול פט', ריגא". מעתה יש לשער כי גם ה'רשימה' הנ"ל משנת ה'תרפ"ה נכתבה בסמיכות ליום ההולדת, כלומר, באלול ה'תרפ"ה (ראה גם 'שנים ראשונות' ע', שעל 'רשימה' זו ציינו העורכים את התאריך המשווער - ככל הנראה על סמך העובדות הנ"ל - 'אלול ה'תרפ"ה').

כך שהמכתב שלפנינו מהרבי להרוגצ'ובי מיום ט"ו טבת ה'תרפ"ה, הוא למעשה ה'תורה' הראשונה שהגיעה לידינו מהרבי.

עוד יצוין בהקשר זה עובדה מעניינת כי גם אחת התשובות הראשונות מכ"ק אדמו"ר ה'צמח צדק' אשר הגיעו לידינו, עוסקת אף היא באותו הנושא בדין טריפה חוזרת להכשירה. תשובה זו נדפסה בשאלות ותשובות 'צמח צדק', יורה דעה, סימן כד, כאשר בתחילתה מציין ה'צמח צדק' כי "כתבתי זה בימי חורפיי" - ראה קובץ 'הערות וביאורים', אהלי תורה, גליון תשח, ע' 41 הערה 1.

בתשובה זו מובא בתחילתה גם תמצית יסודית ומקיפה מארבעת שיטות הראשונים בדין טריפה חוזרת להכשירה, וכן נקודות נוספות בנושא השופכות אור על מספר עניינים הנידונים במכתב הרבי שלפנינו. וראה להלן פרק ג.

2. ראה 'אגרות קודש' שם, ע' א הערת העורך ד"ה 'מכתבו בקצרה הגיעני'; 'שנים ראשונות', ע'; 'הרוגצ'ובי', יאיר בורוכוב, ע'.

3. נוסף על המכתב שלפנינו משנת ה'תרפ"ה, הגיעו לידינו התכתבויות נוספות בין הרבי והרוגצ'ובי. התכתבויות אלו נדפסו בסדרת 'אגרות קודש' של הרבי וברשימותיו כדלהלן: 1. חורף ה'תרפ"ח: רשימות, חוברת לג; אגרות קודש, כרך א, ע' א-ב. 2. חורף ה'תרפ"ט: רשימות, חוברת קנט. 3. קייץ ה'תרצ"ב: אגרות קודש, כרך א, ע' יד; רשימות, חוברת קד; היכל מנחם, חלק א, ע' לג-ד.

מכתבים אלו עוסקים במגוון רחב של נושאים: דין טומאה בבעלי החיים; חכמת התכונה בתלמוד; קבלת צדקה מן העכו"ם; דין הפקר ביובל; עונת הנדרים בקטן וקטנה; גדרי הגדלות בישראל ובבן נח. וראה להלן סימנים . . פיענוח וביאור התכתבויות אלו בהרחבה.

כאמור, אין בידינו את תחילת ההתכתבות שקדמה למכתב זה – בו משיב הרבי להגאון על תשובתו אליו – אולם מתוכן התשובה ניתן ללמוד כי הדיון סבב סביב שאלה מורכבת בהלכות טריפות⁴:

בהמה שנטרפה על ידי נקב וריפאוה רופאים וסתמו את הנקב בסתימה תקינה ומתקיימת – האם חוזרת הבהמה להכשירה או כיון שנטרפה שוב אין לה היתר?⁵

השאלה תלויה למעשה בשאלה יסודית בדיני הטריפות, אם בהמה שנטרפה ניתנת לחזור להכשירה או שלא. בשאלה זו דנו הראשונים והפוסקים בהרחבה, ומצינו דעות לכאן ולכאן, כפי שיתבאר להלן בהרחבה⁶.

לדעה אחת, טריפה אינה חוזרת להכשירה, שכיון שנטרפה הבהמה, כבר אין לה היתר לעולם. ברם, לדעה שנייה, טריפה חוזרת להכשירה, שאף אם נטרפה הבהמה, מכל מקום, אם נתרפאה מטריפותה, חוזרת היא להכשירה.

הדיון במכתב שלפנינו מתמקד בגוף השאלה, בראיות והוכחות לכאן ולכאן ובהשלכותיה למעשה. כפי שניזכר, הרבי מתייחס בעיקר לשיטותיהם של חלק מהראשונים בנידון – שיטתם של רש"י, הרמב"ם והר"ן⁷.

בין הרבי להרוגצ'ובי

את הכבוד הגדול שרחש הרבי כלפי הגאון הרוגצ'ובי ניתן ללמוד כבר משורת תוארי הכבוד המיוחדים שבפתיחת המכתב⁸:

---

4. יצוין כי המכתב דן בסופו גם בשאלה נוספת, והיא אודות מקור המנהג לכתוב "בעז"ה" בראשי המכתבים. ביאור חלק זה של המכתב יתבאר להלן.

5. כך מתבאר ממשמעות לשון הרבי בהמשך המכתב: "ואם הדין דחוזרת להכשירה, אז בנידון דידי דהוי סתימא מעלייתא, כשרה הבהמה". וראה גם 'אגרות קודש', כרך כא, ע' ב, בהערת העורך ד"ה 'שאינן טריפה חוזרת להכשירה'.

6. ראה פרקים ב-ג.

7. מאחר וכאמור אין בידינו את תחילת ההתכתבות שקדמה למכתב זה, ואולי נמשכה ההתכתבות בנושא הזה גם לאחר מכתב זה, קשה לשער הטעם לכך שאין הרבי מתייחס במכתב לשאר שיטות הראשונים והפוסקים בנידון.

ברור אמנם מכללות המכתב שבבוא הרבי לייסד ולהוכיח את שיטתו כי טריפה חוזרת להכשירה, הרי הוא מתמקד בעיקר בשיטתם של רש"י והרמב"ם, וגם מתייחס לשיטת הר"ן.

וראה להלן פרק הצעת פירוש אפשרי בביאור הטעם לכך שהרבי אינו מציין ומתייחס לשאר שיטות הראשונים, והוא כי יתכן שכוונת הרבי היתה בעיקר להוכיח את שיטתו שטריפה חוזרת להכשירה לפי שיטת ההלכה, ובהתאם לכך, להכריע על יסוד זה את הדין להלכה למעשה בשאלת הבהמה שנטרפה על ידי נקב וריפאוה רופאים וסתמו את הנקב בסתימה תקינה ומתקיימת. וזהו שהביא וציין הרבי בעיקר מאותן שיטות הראשונים שהוסכמו לפי שיטת ההלכה – ראה שם הביאור בזה בהרחבה.

8. ראה גם בפתיחת מכתבי הרבי שנשמנו לעיל הערה 3 בהם מעטיר הרבי את הגאון הרוגצ'ובי בתוארי כבוד מיוחדים נוספים.

"כבוד הרב הגאון, סיני ועוקר הרים, טוביינא דחכימי, חריף ומקשה, תל תלפיות, איש האשכולות וכו' וכו', מוהר"ר יוסף ראזין שליט"א"¹⁰.

עם זאת, ממשיך הרבי, "ואף כי מה אני לחלוק עליו, בכל זאת תורה היא וללמוד אני צריך"¹¹, ואהי' כדן לפני חכמים¹², ובפרט כי קיצר בדבריו".

מתוכן המכתב ניתן ללמוד כי דעת הרוגצ'ובי היתה להכריע שאין טריפה חוזרת להכשירה¹³. ומשכך, בהמה שנטרפה על ידי נקב, אף אם לאחר מכן ריפאוה רופאים וסתמו את הנקב בסתימה תקינה ומתקיימת, אינה נעשית מוכשרת בכך.

---

9. להעיר מהערת הרבי בספר המאמרים ה'תש"ח, ע' 123 הערה סז, וכן הוא גם ב'לקוטי שיחות', כרך יב, ע' 123 הערה 13. והמתבאר משם כי המחלוקת אם "סיני" או "עוקר הרים" עדיף והשאלה אם "חריף ומקשה" או "מתון ומסיק" עדיף שבסוף מסכת הוריות, היא היא אותה המחלוקת.

נמצא אפוא לפירוש זה כי התוארים "עוקר הרים" ו"חריף ומקשה" היינו הך. וראה גם 'אגרות קודש', כרך יח, ע' שפ; לקוטי שיחות, כרך טז, ע' 2 הערה 12. וכן מתבאר גם מדברי הרוגצ'ובי - ראה צפנת פענח על התורה, בראשית מט, כב; שאלות ותשובות 'צפנת פענח', וורשא, סימן ה.

ויתכן כי במכתב שלפנינו, בו מוסיף הרבי את התואר "חריף ומקשה" על התואר "עוקר הרים", מפרש הרבי כהפירוש שהמחלוקת "סיני" או "עוקר הרים" והשאלה "חריף ומקשה" או "מתון ומסיק" אינם אותה המחלוקת, וכה'סלקא דעתך' שבספר המאמרים ה'תש"ח שם. וראה גם ב'מצפה איתן' להוריות שם.

או יש לומר: אם כי אמנם בכללות התוכן הוא אחד, ששני התוארים "עוקר הרים" ו"חריף ומקשה" מכוונים על מעלת החריפות בתורה, בכל זאת, במכתב שלפנינו רומז הרבי כי בפרטיות יותר, שני התוארים מכוונים לשתי מעלות מסוימות במעלת החריפות בתורה עצמה. וראה בפירוש רש"י להוריות בד"ה 'וחד אמר עוקר הרים' ובד"ה 'חריף ומקשה'; 'מפענח צפונות', מבוא, פרק ג.

ולהעיר כי בשאר מכתבי הרבי אל הרוגצ'ובי שבהם מזכיר הרבי בפתיחת המכתב את התואר "פלפלן" השייך למעלת "עוקר הרים" (רשימות, חוברת לג; אגרות קודש, כרך א, ע' יד), אינו מוסיף את התואר "חריף ומקשה". לאידך, במכתב מכ"ז מנחם אב ה'תרצ"ב (רשימות, חוברת קד) כותב: "החריף ובקי, סדרן ופלפלן".

10. סיני ועוקר הרים: סוף ברכות והוריות. טוביינא דחכימי: כתובות מ, א ובפירוש רש"י "מאושר שבחכמים"; גיטין כו, ב; כריתות יג, ב; וראה גם כסף משנה לרמב"ם, ביאת המקדש א, ב. חריף ומקשה: סוף הוריות. תל תלפיות: על פי ברכות ל, א. איש האשכולות: ראה סוטה מז, ב "מאי אשכולות . . איש שהכל בו", ובפירוש רש"י "תורה באמתה ואין דופי ושכחה ומחלוקת"; ובפירוש המשניות להרמב"ם: "כינוי על אדם הכולל המדות ומעלות והחכמות לפי מיניהם, והוא מה שאמרו 'אשכולות - איש שהכל שבו'".

11. על פי ברכות סב, א; מגילה כח, א.

12. על פי סנהדרין יז, ב "דנין לפני חכמים - שמעון בן עזאי ושמעון בן זומא וחנון המצרי וחנוניא בן חכיאני", ובפירוש רש"י "לא באו לזקנה ויושבין בקרקע ומשיבין תשובות קושיות לזקנים, והיינו דנין בהלכה". ולהעיר כי מכתב זה נכתב כאשר הרבי היה אז צעיר בן עשרים ושתים שנה והגאון הרוגצ'ובי בן שישים ושבע.

13. יצוין שמאחר ואין בידינו את מכתב הרוגצ'ובי אל הרבי, ואולי אף נמשכה ההתכתבות בנושא בעוד מכתבים נוספים, קשה לברר ולעמוד על פרטי שיטת הרוגצ'ובי בנידון. אולם, מתוך מכתב הרבי ניתן לעמוד על כל פנים על פרטים מסוימים, וכדלהלן בפנים ובהערות. וראה גם להלן הערה 16.

כמו כן, לשלימות הענין, הבאנו להלן פרק ד מדברי הרוגצ'ובי בנידון זה המפוזרים בשאר ספריו וכתביו, מהם ניתן ללמוד ולעמוד על שיטתו במספר פרטים ונקודות השייכים לסוגיה זו. ודברי תורה עניים במקום אחד ועשירים במקום אחר.

ככל הנראה, שיטת הגאון מיוסדת בעיקר על דברי התלמוד במסכת חולין¹⁴ הקובעים כי "טריפה – כיון שנטרפה אין לה היתר". פשטות משמעות התלמוד מוכיחה אפוא כי אין טריפה חוזרת להכשירה¹⁵.

הרבי אמנם חולק על הגאון, ולדעתו – טריפה חוזרת להכשירה. וכיון שכך, מסיק הרבי, אם ריפאה רופאים, הבהמה כשרה.

בסגנון תמציתי, חריף וקולע, הנכתב בסגנונו של הרוגצ'ובי עצמו, מציע הרבי לפני הגאון את שיטתו. כארבעים ציונים מביא הרבי במכתבו, מתלמוד בבלי, מפירוש רש"י, מהתוספות, מהרמב"ם בספר היד ובמורה נבוכים, מפירוש הרשב"ם והר"ן, כאשר בחלק מהם הוא מייסד ומוכיח את שיטתו; בחלק מהם הוא מיישב את ראיות הגאון; ובחלק מהם הוא אף מעיר הערות קצרות ודיוקים שונים בנושא.

באופן כללי ניתן לחלק את המכתב לשלושה חלקים¹⁶:

א. בחלק הראשון מביא הרבי ארבע ראיות לשיטתו שטריפה חוזרת להכשירה. ב. בחלק השני מיישב הרבי את עיקר הוכחת הרוגצ'ובי לפיה אין טריפה חוזרת להכשירה. ג. בחלק השלישי, בעקבות מסקנת הדין המתבקשת לפי שיטת הרבי בבהמה שנטרפה וריפאה רופאים, דן ומפלפל הרבי בשאלה נוספת אם יש לטריפה רפואה בידי אדם או לא.

להלן סקירה ותמצית של כללות המכתב, כאשר בפרקים הבאים יתבאר כל חלק בפרטיות יותר, בתוספת עיונים ובהרחבה.

---

14. חולין טח, ב.

15. כך נראה מהמשך המכתב בו מתייחס הרבי לדברי הגמרא האלו "שציון כבוד הדרת גאוונו" במכתבו אליו. ובפשטות מתבאר כי משם היתה עיקר הוכחת הגאון לשיטתו. וראה גם 'אגרות קודש' שם בהערת העורך ד"ה 'שאין טריפה חוזרת להכשירה'. וראה הערה הבאה.

16. להלן סקירה ותמצית תוכן רוב המכתב בנושא השאלה אם טריפה חוזרת להכשירה או לא.

יצוין כי בסוף המכתב מתייחס הרבי לציונים נוספים אשר אליהם ציין הרוגצ'ובי במכתבו אליו, והם: מהירושלמי (יבמות ח, ב) ומהספרי (תצא, פסקא רמז) בדין פצוע דכא וכרות שפכה אם חוזר להכשרו או אינו חוזר.

ציונים אלו אמנם שייכים לתוכן הנידון ולכללות הסוגיה בדין 'טריפה חוזרת להכשירה', כפי המתבאר מסוגיית הגמרא בחולין מח, א וביבמות עו, א; מדברי הראשונים והפוסקים הדנים בסוגיה זו; וכן מדברי הרוגצ'ובי עצמו במקומות אחרים במשנתו בהם הוא דן בנושא זה ומציין בהקשר זה לדברי הירושלמי והספרי הנזכרים.

אלא שבמכתב שלפנינו אינו ברור מה בדיוק היתה כוונת הרוגצ'ובי בציונים אלו. משכך, בפרקים שלפנינו נמנענו מלהציע פרשנות בזה לכאן או לכאן. בכל זאת, בפרק ד, בו לוקטו והובאו מדברי הרוגצ'ובי במקומות אחרים במשנתו בהם הוא דן בנושא הזה, התייחסנו שם להקשרם של שני ציונים אלו על פי המתבאר מדברי הרוגצ'ובי שם.

ב'אגרות קודש' שם בהערת העורך ד"ה 'שאין טריפה חוזרת להכשירה' כותב העורך בפשטות כי תשובת הרוגצ'ובי להרבי שאין טריפה חוזרת להכשירה מיוסדת - גם - על דברי הירושלמי והספרי הנזכרים ש"כרות שפכה אינו חוזר". אלא שכאמור, מתוכן המכתב שלפנינו אינו ברור מה בדיוק היתה כוונת הגאון; ואם כוונתו אכן היתה להוכיח משם שטריפה אינה חוזרת להכשירה - עדיין אינו ברור מה בדיוק היה תוכן ומשמעות ההוכחה.

ראיה א: סירכות האונות

את הראיה הראשונה לשיטתו שטריפה חוזרת להכשירה, מביא הרבי מסוגיית התלמוד במסכת חולין¹⁷ בה דנה הגמרא בדיני סירכות האונות בריאה.

אחת משמונת מיני הטריפות שנמסרו למשה מסיני היא נקב בריאה¹⁸. בהתאם, אחת השאלות הנידונה בהרחבה בהלכות טריפות נוגעת לסירכות הריאה.

'סירכא' היא גידול של קרום הנסרך ומתפשט על דופן הריאה ויוצר הדבקות שנמשכות ממקום אחד על דופן הריאה אל מקום אחר. במקור היווצרות הסירכא שיטות שונות בראשונים, ושיטת רש"י היא כי "אין סירכא בלא נקב". כלומר, יצירת הסירכות היא תוצאה טבעית מנקב שנוצר בריאה. לשיטת רש"י אפוא, הימצאותה של סירכא בריאה מעידה שהיה כאן נקב מתחילה וממנו נוצרה הסירכא.

כאמור, אם ניקבה הריאה, הבהמה טריפה. אך אם הסירכא, המהווה סימן לנקב, מטריפה את הבהמה, תלוי היכן בדיוק נמצאת הסירכא בריאה.

ריאת הבהמה מחולקת ל'אונות', היינו, חללים שהאוויר נכנס לתוכם. 'אונה' משמעותה אוזן בארמית, ומפני הדמיון של חלקי הריאה לאוזניים נפולות, קראו להן 'אונות'. בחלק העליון של הריאה בצד ימין ישנן שלוש אונות, ובצד שמאל שתי אונות, כאשר בחלק התחתון יש בכל צד

---

17. חולין מו, ב.

כך הוא לשון הרבי במכתב: "אם נאמר שאין טריפה חוזרת להכשירה, קשה מסירכא במקום רביתייהו לרש"י חולין מ"ו ומ"ט דבתחלה נעשה הנקב ואחר כך הסירכא".

בהערת העורך ד"ה 'ומ"ט' מעיר שהכוונה בזה היא לפירוש רש"י חולין מט, ב ד"ה 'חלב סותם טהור', שפירש "כגון דקין שניקבו וחלב הכנתא סותם את הנקב כשרה, דחלב טהור אדוק הוא מאד, והוי סתימה מעלייתא".

כוונת העורך היא אפוא לפענח את משמעות כוונת הרבי בהציונים "לרש"י חולין מ"ו ומ"ט" שבפנים המכתב, אשר בציון לדף מו הכוונה היא לסוגיית התלמוד שם הדנה בדיני סירכות האונות 'כסדרן' ו'שלא כסדרן' ובפירוש רש"י שם, ובציון לדף מט הכוונה היא לסוגיית התלמוד שם הדנה בדיני סתימת נקב על ידי חֶלֶב ובפירוש רש"י שם.

אולם, כפי שיתבאר להלן בפרק, לא כיוון בזה יפה. אלא, כוונת הרבי בראייתו הא' היא מדין "סירכא במקום רביתייהו" בלבד המבואר בסוגיית התלמוד בדף מו הדנה בדיני סירכות האונות 'כסדרן' ו'שלא כסדרן', וכפי שיתבאר להלן בפנים. ולא היתה כל כוונה לציון לסוגיית התלמוד שבדף מט אודות סתימת נקב על ידי חלב. והטעם בפשטות, שכן משם אין ראייה לנידון דידן.

והציונים "חולין מ"ו ומ"ט", מוסבים כפשטות משמעות המשך לשון המכתב על שיטת רש"י במהות הסירכות, הסובר "דבתחלה נעשה הנקב ואחר כך הסירכא", שעל שיטה זו מיוסדת כל הראיה; ולאפוקי משאר דעות הראשונים הסוברים שהסירכות לא נוצרות מנקב אלא שעתידות להיתלש מהריאה ולגרום נקבים. וכוונת הרבי בפשטות היא לציון ששיטת רש"י זו ש"אין סירכא בלא נקב" מוזכרת בפירוש רש"י במסכת חולין בשני מקומות - בדף מו, ב בד"ה 'לית להו בדיקותא' ובדף מט, ב בד"ה 'טרפשא דליבא'.

ומזה יש להעיר גם על הפיענוח הקודם בד"ה 'רש"י חולין מו'. העורך כותב כי הכוונה לרש"י שם ד"ה 'היינו רביתייהו'. אך לאור המבואר לעיל מתבאר בפשטות שכוונת הרבי למעשה היא לד"ה אחר של פירוש רש"י, והוא כאמור בד"ה 'לית להו בדיקותא', שם מזכיר רש"י את שיטתו במהות הסירכות ש"אין סירכא בלא נקב". וראה להלן פרק הביאור בכל זה בהרחבה.

18. שם מב, א.

אונה אחת גדולה נוספת שנקראת 'אומה' מלשון האם של האונות. כשהריאה מתמלאת באוויר, האונות נצמדות זו לזו ורק חריץ נראה ביניהן¹⁹.

וכך קובע התלמוד: אם נסרכו האונות "שלא כסדרן", היינו, שהסירכא נסרכת על שני מקומות בריאה שאינם צמודים זה לזה, לדוגמה, בצד ימין, שהסירכא נסרכת ומתפשטת מהאונה הראשונה אל האונה השלישית, הבהמה טריפה. שכן, אף כי הסירכא סותמת את הנקב, מכל מקום, אין זו סתימה תקינה ומתקיימת, שעומדת היא להתנתק בהמשך הזמן.

ברם, אם נסרכו האונות "כסדרן", היינו, על שני מקומות בריאה הסמוכים וצמודים זה לזה, לדוגמה, מאונה אחת אל האונה הסמוכה לה, הבהמה כשרה. שכן, במקרה זה, היות והסירכא נסרכת על שני מקומות הצמודים זה לזה, הרי סתימה זו עומדת להתקיים. וכיון שכך, למרות שהיה כאן נקב לפני שנוצרה הסירכא, מכל מקום הרי נסתם הנקב על ידי סירכא וסתימה המתקיימת²⁰.

מכאן אפוא מוכיח הרבי: טריפה חוזרת להכשירה. שכן, היות ולפי שיטת רש"י "אין סירכא בלא נקב", נמצא כי לפני שנוצרה הסירכא, ניקבה הריאה ונטרפה. וכיון שהתלמוד קובע שבנסרכו האונות "כסדרן", בהיות כי הסירכא נחשבת סתימה תקינה ומתקיימת, הבהמה כשרה, הרי משמעות הדבר היא שבהמה שנטרפה מתחילה על ידי נקב בריאה, חזרה להכשירה על ידי סתימה שנוולדה לאחר מכן.

דחיית הראיה: בירור למפרע

אולם מעיר הרבי, ראייה זו אינה ראייה מוכחת, אלא ניתן לדחותה על פי שיטת הר"ן²¹.

לפי שיטת הר"ן, המסתמכת על קביעת התלמוד הנזכרת אשר "טריפה – כיון שנטרפה אין לה היתר"²² – קביעה שהיוותה כאמור גם את היסוד לשיטת והכרעת הרוגצ'ובי – הרי בהמה שנטרפה, אינה חוזרת להכשירה לעולם. ואם אמנם תמצא בה היתר, סימן שלא היתה טריפה מלכתחילה.

לדרכו אפוא, בנסרכו האונות "כסדרן", אין פירושו של דבר שנטרפה הבהמה מתחילה בנקב שנוצר לפני התהוות הסירכא, ושוב חזרה להכשירה על ידי סתימת הסירכא שנוצרה לאחר מכן, אלא כך למעשה יש להבין את הדין: נקב כזה שבכוחו וטבעו שיווצר ממנו סירכא המתקיימת, אינו מטריף את הבהמה מלכתחילה, אף לפני שנוצרה הסירכא ונסתם הנקב.

כלומר: יש נקב ויש נקב. יש נקבים בריאה שמטבע מהותם לא יתווצר מהם כל סירכא. נקבים מסוג זה, כמובן, מטריפים את הבהמה. יש סוג של נקבים אחרים שאמנם מפני טבעם ניתן

19. ראה חולין מז, א; רמב"ם, שחיטה ח, א; טור ושולחן ערוך, יורה דעה סימן לה.

20. שם מז, ב ובפירוש רש"י שם; תוספות ד"ה 'היינו רבתייהו'.

21. חולין יא, א מדפי הרי"ף בד"ה 'היינו רבתייהו'.

22. חולין סח, ב.

להיווצר מהם סירכות, אולם מפני מיקומם בריאה, אין הסירכות יכולות להתקיים אלא יתנתקו בהמשך הזמן. כיון שכך, גם נקבים אלו מטריפים את הבהמה. ויש עוד נקבים אחרים, מסוג כזה שניתן להיווצר מהם סירכות, אשר מפני מיקומם בריאה, הסירכות עומדות להתקיים. נקבים שכאלו אינם מטריפים את הבהמה מלכתחילה.

ובכן, אילו היינו יודעים לזהות את סוגי הנקבים, איזה נקב יוכל להיווצר ממנו סירכא ואיזה לא, אזי במקומות מסוימים בריאה שבהם הסירכות מתקיימות, היינו מכשירים את הבהמה אף בלא כל סירכא וסתימה.

אלא שאין אנו יודעים איזה נקב יוכל להיווצר ממנו סירכא ואיזה לא. לכן, אם נמצא נקב בריאה, אף באותם מקומות שאילו היו מתוצרות סירכות היו מתקיימות, מטריפים את הבהמה מספק. ורק אם בסופו של דבר, נסרכו האונות בפועל "כסדרן", כלומר, שנוצרה סירכא באותם מקומות שהסירכות מתקיימות, אזי מתברר למפרע כי נקב זה השתייך לאותם נקבים הכשרים, ולכן כשרה הבהמה. קרי: לא שהיתה טריפה ומתכשרת בכך, אלא הסירכא מהווה סימן וביורור שלא נטרפה הבהמה מעולם.

וכיון שכך, אומר הרבי, הרי לשיטת הר"ן, בטלה הראיה. שאם כי אמנם אין סירכא בלא נקב, כשיטת רש"י, מכל מקום אין הפירוש בהכרח שנטרפה הבהמה ושוב חזרה להכשירה כאשר נוצרה הסירכא ב"כסדרן". אלא יתכן שהפירוש הוא – כדעת הר"ן – שהסירכא מבררת ומגלה שלא היתה כאן שום טריפות מלכתחילה.

ראיה ב: ריאה שניקבה ודופן סותמתה

אולם ממשיך הרבי, עדיין יש להוכיח כי טריפה חוזרת להכשירה מסוגיה אחרת, אף היא במסכת חולין²³, בה לא יהיה ניתן להעמיס את סברת הר"ן.

התלמוד דן שם בשאלה אחרת שמצינו בטריפות הריאה: "ניקבה הריאה ודופן סותמתה". בבהמה, הריאה סמוכה לדופן הצלעות, כאשר בחלקו העליון של הריאה הסמוך לצוואר, מקום חמשת האונות, החלל שבין הצלעות צר ודחוק יותר באופן שהריאה ודופן הצלעות גדלים שם כאחד בסמיכות זה לזה.

משכך, במקרה שניקבה הריאה במקום זה, בו היא סמוכה תמיד לדופן הצלעות, אם הריאה היא גם "סביך בבשרא", היינו, שהריאה סרוכה בבשר שבין הצלעות, הבהמה כשרה. והטעם, שכן בסירכא הסרוכה בבשר, הריאה סרוכה ואחווה היטב בדופן הצלעות באופן שהסתימה עומדת להתקיים. וכיון שכך, סתימה זו נחשבת סתימה תקינה והבהמה כשרה.

ברם, אם הסירכא סרוכה בצלעות עצמם, לא בבשר שבין הצלעות, הרי לשיטת רש"י והרמב"ם²⁴ הבהמה טריפה. שכן בשונה מסירכא הסרוכה בבשר, הנה בסרוכה לעצם הצלעות, הסירכא עומדת להתפרק במשך הזמן. וכיון שכך, אין סתימה זו נחשבת סתימה תקינה, ונמצאת הבהמה

23. שם מח, א.

24. רש"י שם ד"ה 'דסביך בבשרא'; רמב"ם, שחיטה ז, ג-ד.

טריפה מדין נקב בריאה.

ומוכיח הרבי: מכאן שטריפה חוזרת להכשירה. שכן הלוא כאשר נוצר הנקב מתחילה, לפני שנוצרה הסירכא, נטרפה הבהמה. ורק לאחר שנוצרה הסירכא ונסבכה היטב בתוך הבשר, אז הוא שנהייתה הבהמה כשרה.

מה תאמר – הרי גם כאן אפשר להעמיס את סברת הר"ן ולומר שאין כאן בהמה שנטרפה שחזרה לכשרותה, אלא נקב כזה שבכוחו וטבעו להיווצר ממנו סירכא העומדת להתקיים, אינו מטריף את הבהמה מלכתחילה!

ורק מפני שישנם נקבים כאלו שלא תוכל סירכא להתהוות מהם, ואין אנו יודעים לזהות את טבעי וסוגי הנקבים, לכן: אם לא נוצרה סירכא בפועל, מטריפים את הבהמה מספק. ורק כאשר בסופו של דבר נוצרה סירכא, אז הוא שמתברר למפרע כי נקב זה אינו מהמטריפים, והבהמה כשרה מלכתחילה.

ובכן, אומר הרבי, כדי להעמיס כאן את סברת הר"ן, בהכרח נצטרך לומר שאין כל חילוק בין אם בסופו של דבר נסרכה הריאה בבשר או בצלעות, אלא בכל מקרה, מאחר ונתברר שנקב זה הוא מסוג הנקבים שניתן סירכא להתהוות ממנו, ובכוחה של סירכא זו להתקיים²⁵, הרי נמצא כי אין נקב זה מהמטריפים וכשרה הבהמה מלמפרע.

ברם, לפי שיטת רש"י והרמב"ם הנזכרת, המחלקת בין סירכא הסרוכה בבשר שבין הצלעות לסרוכה בצלעות עצמם, שדווקא בסרוכה בבשר הבהמה כשרה מה שאין כן בצלעות, בלתי אפשרי להעמיס כאן את סברת הר"ן.

שאם נרצה להחיל בשיטה זו את סברת הר"ן, הרי שכך נצטרך לומר:

בסוג הנקבים אשר יכולה סירכא להתהוות מהם, במקום הריאה שכנגד דופן הצלעות, שני סוגים: יש נקבים שסירכתם תיסרך בסופו של דבר בבשר שבין הצלעות, ויש נקבים שסירכתם תיסרך בסופו של דבר בצלעות עצמם. סירכא הסרוכה בבשר, היא נחשבת סירכא המתקיימת, מה שאין כן סירכא הסרוכה בצלעות, סופה להתפרק.

ולכן, כעיקרון, נקבים שסירכתם תיסרך לבסוף בבשר, היות וניתן להם להתרפא, כשרים מלכתחילה, אף לפני שנוצרה הסירכא; ברם, נקבים שסירכתם תיסרך בצלעות, היות ואין לנקבים אלו שום אפשרות להתרפא, פסולים הם מלכתחילה.

רק מפני שאין אנו יודעים לזהות את סוגי הנקבים – איזה לבשר ואיזה לצלעות, לכן בניקבה הריאה כנגד הדופן, טריפה הבהמה מספק. ורק אם בסופו של דבר נסרכה הריאה בדופן הצלעות בפועל, אז הוא שניתן לברר ולומר: אם נסרכה בבשר שבין הצלעות, סימן שנקב זה הוא מהנקבים

---

25. אם מפני שיכולה הסירכא ליסרך בבשר, שהוא לכל הדעות סירכא המתקיימת, וכיון שיש אפשרות לנקב זה להתרפא בסירכא המתקיימת, הרי לדעת הר"ן, כשר הוא מלכתחילה; או לחילופין, שנסבור כשיטת שאר הדעות הסוברות שבין אם תיסרך הסירכא בבשר ובין אם תיסרך בצלעות, תוכל הסירכא בהחלט להתקיים. ואם כן, מאחר והתברר שנקב זה הוא מסוג הנקבים שסירכא יכולה להתהוות מהם, כשרה הבהמה מלכתחילה, בין אם הסירכא סרוכה בבשר או בין בצלעות. וראה להלן פרק הביאור בזה בהרחבה.

הכשרים וכשרה הבהמה מלכתחילה; ואם נסרכה בצלעות עצמם, סימן שנקב זה הוא מהמטריפים וכבר נטרפה הבהמה.

ובכן, מובן ופשוט שדבר זה אין לו מקום בסברא כלל!

שכן, בעוד וביחס לעצם יצירת הסירכא, יש מקום בסברא לומר שהדבר תלוי בנקב, שיש סוגי נקבים שלא תוכל סירכא להתהוות מהם כלל ויש סוגי נקבים שיכולות סירכות להתהוות מהם, וכאמור לסברת הר"ן, הרי ביחס למקום בו הסירכא תיסרך ותיאחז לבסוף – ברור כי דבר זה אינו תלוי בנקב כלל!

בהכרח אפוא כי לשיטת רש"י והרמב"ם המחלקת בין אם הסירכא נסרכה בבשר או בצלעות, הרי שכך יש להבין את משמעות הדין:

כאשר נוצר הנקב מתחילה, נטרפה הבהמה. ורק לאחר מכן, כאשר בפועל נוצרה הסירכא ונסרכה בבשר שבין הצלעות, שסירכא זו עומדת להתקיים, אז הוא שאומרים כי היות וכעת נסתם הנקב בפועל בסתימה תקינה ומתקיימת, אזי חוזרת הבהמה להכשירה. מכאן ראייה אפוא שטריפה חוזרת להכשירה.

ראיה ג: משמעות לשון הגמרא

ראיה שלישית מביא הרבי לשיטתו שטריפה חוזרה להכשירה, הפעם מפשטות משמעות לשון התלמוד בסוגיה הנזכרת²⁶, בדין ריאה שניקבה ודופן סותמתה.

כאמור, הדין קובע שאם ניקבה הריאה במקום שבו היא סמוכה תמיד לדופן הצלעות, והיא גם "סביך בבשרא", היינו, שהריאה נסרכה בבשר שבין הצלעות, הבהמה כשרה.

שואל על זה רב יוסף: משמעות הדבר היא אפוא שאם אין הריאה סרוכה בבשר, הבהמה טריפה מדין נקובה. ואם כן, הדין נותן שאף אם תיסרך הריאה בסופו של דבר בבשר, לא תוכל הבהמה לחזור להכשירה.

שהרי כך שנינו בדיני 'כרות שפכה' הפסול לבוא בקהל ולישא אשה כשרה מחמת זה שאינו יכול להוליד:

"ניקב פסול, מפני שהוא שותת; נסתם כשר, מפני שהוא מוליד. וזהו פסול החוזר להכשרו"²⁷. כלומר, אם ניקב הגיד של אדם באופן שאינו יכול להוליד, פסול האדם לבוא בקהל מדין 'כרות שפכה'; אך אם נסתם הגיד ונתרפא האדם באופן ששוב יכול להוליד, "חוזר להכשרו", שמכאן והלאה מותר לאדם זה לבוא בקהל.

ומדייק רב יוסף בלשון הברייתא: "זהו פסול החוזר להכשרו", כלומר, פסול זה דווקא הנגרם בסיבת נקב, יוכל לחזור להכשרו אם ייסתם הנקב, אולם ישנו פסול אחר הנגרם אף הוא מחמת נקב, שלא יוכל לחזור להכשרו אף אם ייסתם הנקב. ואיזהו? ובכן, מסתבר לומר שהכוונה היא

26. חולין מח, א.

27. חולין שם; יבמות עו, א.

למקרה האמור בו ניקבה הריאה ונטרפה הבהמה מדין נקובה, ונסתם הנקב לאחר מכן על ידי שנסרכה הריאה בבשר, ש"פסול" זה אינו חוזר להכשרו, אלא כיון שנטרפה הבהמה, שוב אינה חוזרת להכשירה לעולם.

ומתרצת הגמרא: אכן, מדקדוק לשון הברייתא "זהו פסול החוזר להכשירו" ניתן לדייק שישנו פסול אחר הנגרם מחמת נקב שאינו חוזר להכשרו. אולם, כוונת הברייתא לא היתה למעט את פסול הריאה שניקבה שנסרכה בסופו של דבר בבשר שבין הצלעות, אלא ל"קרום שעלה מחמת מכה בריאה". שריאה שניקבה ונטרפה הבהמה, ונסתם הנקב על ידי קרום שעלה מחמת המכה, אין הבהמה חוזרת על ידי כך להכשירה, שכיון שסתימה זו עלולה להתפרק במשך הזמן, אינה נחשבת סתימה תקינה.

וכך היא כוונת הברייתא: פסול זה של 'ניקב הגיד', חוזר להכשרו אם נסתם הנקב לאחר מכן. אולם, ריאה שניקבה ונסתם הנקב על ידי קרום, אינו חוזר להכשרו, אלא כיון שנטרפה הבהמה שוב אינה חוזרת להכשירה לעולם. אך ריאה שניקבה במקום שבו היא סמוכה תמיד לדופן הצלעות, ונסתם הנקב על ידי זה שנסרכה הריאה בבשר שבין הצלעות, כיון שהסתימה עומדת להתקיים, הרי היא נחשבת סתימה תקינה והבהמה מתכשרת בכך.

ובכן, מדייק הרבי, פשטות משמעות לשון הגמרא, הן בהשאלה והן בהתירוץ, מורה כי ריאה שניקבה ודופן סותמתה, נחשב "פסול החוזר להכשרו".

שאלו משמעות היתר הבהמה בדין זה היתה שלא נטרפה הבהמה מעולם²⁸, אין מקום להשוותו לדין פסול החוזר להכשרו של 'כרות שפכה', ואין לדייק משם שפסול "זה" חוזר להכשרו מה שאין כן ריאה שניקבה ודופן סותמתה. שהרי לדרך זו, אין טעם ההיתר בריאה מפני ש"חוזר להכשרו" אלא מפני שמעולם לא נטרפה הבהמה.

אלא ברור מפשטות משמעות לשון הגמרא שדין הריאה שניקבה ודופן סותמתה נחשב "פסול החוזר להכשרו". כלומר, כאשר ניקבה הריאה מתחילה, נטרפה הבהמה, כאדם זה שנפסל לבוא בקהל כאשר ניקב הגיד שלו. ורק לאחר מכן, כאשר נסרכה הריאה בבשר ודופן סותמתה, אז הוא שחוזרת הבהמה להכשירה, ככרות שפכה זה שנסתם גידו, שחוזר להכשרו ומותר לו לבוא בקהל מכאן והלאה.

ולכן מדייקת היטב הגמרא בשאלתה, שבריאה, כיון ש"אי לא סביך . . טריפה" מדין נקובה, אין הבהמה חוזרת להכשירה, שהרי בניקב הגיד נאמר "זהו פסול החוזר להכשרו", ומשמעות הדבר, פסול זה דווקא חוזר להכשרו, מה שאין כן בניקבה הריאה ודופן סותמתה. ומתרצת הגמרא: לא! רק בניקבה הריאה ונסתם הנקב על ידי הקרום, אין הבהמה חוזרת להכשירה, אך בניקבה הריאה ונסתם הנקב על ידי סירכא בבשר שבדופן הצלעות, בהחלט חוזרת להכשירה, כפסול זה של כרות

---

28. אם מפני שנעמיס כאן את סברת הר"ן הנזכרת, שבנסרכה הריאה בדופן הצלעות, מתברר ומתגלה למפרע שנקב זה אינו מהמטריפים, כך שהבהמה לא נטרפה מעולם (ראה לעיל הערה 25; וכך היא שיטת הרא"ה והר"ן); או שנאמר כי במקרה של 'דופן סותמתה', לא נטרפה הבהמה מעולם, שמהרגע הראשון, כבר נסתם הנקב על ידי דופן הצלעות, אף לפני שנסרכה הריאה בדופן (וכך היא שיטת הרשב"א ב'משמרת הבית'). וראה להלן פרקים בביאור שיטות הראשונים בדין 'ריאה שניקבה ודופן סותמתה' בהרחבה.

שפכה החוזר להכשרו כאשר נסתם גידו.

ראיה ד: קרום שעלה מחמת מכה

ראיה רביעית מביא הרבי ממשמעות פירוש רש"י בטעם הדין של "קרום שעלה מחמת מכה אינו קרום".

דין זה נזכר בשני מקומות בתלמוד, הא' ביחס לוושט²⁹ והב' ביחס לריאה³⁰. וכך הדין קובע: אם ניקב הוושט או הריאה, ועלה קרום מחמת המכה וסתם את הנקב, "אינו קרום" ואין הבהמה מתכשרת בכך.

ובטעם הדבר מפרש רש"י³¹: "שסופו ליסתר". כלומר, היות וסתימת הקרום עלולה להתפרק במשך הזמן, אין הסתימה נחשבת סתימה תקינה, וכיון שכך אין הבהמה מתכשרת בכך. ומשמעות הדבר: אילו אכן היתה הסתימה עומדת להתקיים, הרי היתה הבהמה מתכשרת על ידיה.

למעשה, כך מתבאר בפירוש בדברי רש"י³² בטעם דין היתר הבהמה בריאה שניקבה ודופן סותמתה, שבניגוד לקרום שעלה מחמת מכה שאין הבהמה מתכשרת על ידו, הרי בניקבה הריאה ודופן סותמתה, הבהמה כשרה. ובטעם הדבר מפרש רש"י, שבסתימת דופן, היינו, כאשר נסרכת הריאה בבשר שבין הצלעות, "סתימה מעלייתא היא". כלומר, שונה הקרום שעלה מחמת מכה מסתימת דופן, שבסתימת דופן, הסתימה עומדת להתקיים, ומשכך הבהמה כשרה, מה שאין כן בקרום שסופו ליסתר, ולכן אין הבהמה מתכשרת על ידו.

ומבואר מדברי רש"י שטעם הפסול בקרום וההכשר בדופן סותמתה, תלוי באיכות וסוג הסתימה. בקרום, כיון שהסתימה אינה טובה ועלולה להתפרק, הבהמה טריפה; ואילו בדופן סותמתה, כיון שהסתימה היא טובה ועומדת להתקיים, הבהמה כשרה.

מכאן הוכחה אפוא שטריפה חוזרת להכשירה. שכן אילו הטריפה לא היתה חוזרת להכשירה, הרי "העיקר חסר מן הספר". שלדרך זו אין טעם הפסול בקרום וההכשר בדופן סותמתה תלוי באם הסתימה היא טובה ועומדת להתקיים או שלא, אלא באם נטרפה הבהמה מלכתחילה או כלל לא. ואם אכן נטרפה הבהמה לרגע, לא תועיל שום סתימה, בין אם טובה ובין אם לא, שהרי אין טריפה חוזרת להכשירה.

ברור אפוא מדברי רש"י שנימק את טעמי הדינים הנזכרים בסוג ואיכות הסתימה שנוצרה לאחר

29. חולין מג, א.

30. שם מז, ב.

31. שם מז, ב ד"ה 'לית להו בדיקותא'; שם מז, ב ד"ה 'אינו קרום'. וביבמות עו, א ד"ה 'למעוטי קרום' פירש רש"י "משום דהדר מיפחת".

32. חולין מו, א ד"ה 'דאינו קרום': "אבל סתימת דופן, סתימה מעלייתא היא". ומשמעות הדבר: שונה הקרום שעלה מחמת מכה שאינו קרום מסתימת דופן שמתכשרת הבהמה בכך, שבסתימת דופן, "סתימה מעלייתא היא", מה שאין כן בקרום שסופו ליסתר, וכמו שנתבאר בפנים.

טריפות הנקב, שמעיקר הדין, אף אם ניקבה הבהמה ונטרפה, כל עוד נסתם הנקב בסתימה תקינה ומתקיימת – חוזרת הבהמה להכשירה.

יישוב הוכחת הגאון הרוגצ'ובי

מעתה, לאחר שהוכיח הרבי את שיטתו שטריפה חוזרת להכשירה, פונה הרבי ליישב את סוגיית התלמוד ששימשה ככל הנראה כהוכחה לשיטת הגאון הרוגצ'ובי שאין טריפה חוזרת להכשירה. כאמור, התלמוד במסכת חולין³³ קובע כי "טריפה – כיון שנטרפה אין לה היתר". פשוטות משמעות התלמוד מוכיחה אפוא לכאורה כי אין טריפה חוזרת להכשירה.

על כך מיישב הרבי: הביטוי "טְרִיפָה" בתורה מכוון – לא לכלל סוגי הטריפות המנויים במשנה ובתלמוד, אלא – לדרוסה, היינו, לבהמה שנטרפה על ידי ארי או זאב לדוגמה, או על ידי שאר חיות הטורפות ודורסות.

וטעם דין טריפות ה'דרוסה' אינו מטעם 'נקובה', היינו, מפני נקב שנעשה בבהמה כתוצאה מדריסת החיה באחד האברים המטריפים בה אם ניקבו, אלא מפני שהחיות הדורסות מטילות ארס הממית בבהמה הנטרפת³⁴.

והמשך דברי התלמוד "כיון שנטרפה אין לה היתר", יש מקום לפרשם לא במובן של 'דין', אלא במובן של 'מציאות'. כלומר, אין הכוונה שאין דין הטריפות חוזר להכשרו, אלא שאין במציאות תרופה לדרוסה. והיינו שקבלה היתה ביד החכמים שאין לארס הממית של חיות הטורפות שום תרופה אפשרית במציאות.

ואם כן, אין מסוגיה זו שום ראיה לנידון דידן. אלא בהחלט ניתן לומר כי מן הדין, טריפה אכן יכולה לחזור להכשירה אם נתרפאה מטריפותה, וכפי שהוכח לעיל.

ממילא, מסיק הרבי לדינא: בנידון דידן, שנטרפה הבהמה על ידי נקב, אם סתמו הרופאים את הנקב בסתימה תקינה ומתקיימת, כשרה הבהמה.

33. חולין סח, ב.

34. ראה תוספות, חולין מב, א ד"ה .

הבהרה זו חשובה היא במיוחד לענייננו. שכן, אילו היה טעם טריפות הדרוסה משום 'נקובה', הרי גם אם נפרש את משמעות דברי התלמוד "טריפה – כיון שנטרפה אין לה היתר" שהכוונה ב"טריפה" היא לדרוסה, וכי "אין לה היתר" פירושו, לא שאין דין טריפה חוזרת להכשירה, אלא שידוע היה לחכמים שאין לדרוסה תרופה במציאות, כפירוש הרבי, מכל מקום, עדיין לא היינו מרוויחים בכך להכשיר את הבהמה שבנידון מכתב הרבי.

שכן, לפי זה היה יוצא מדברי התלמוד שאין לנקובה תרופה במציאות. וכיון שכך, גם אם אמנם מן הדין טריפה יכולה לחזור להכשירה, אם נתרפאה מטריפותה, מכל מקום, בנידון מכתב הרבי, שהמדובר הוא בבהמה שנטרפה על ידי נקב, הרי גם אם סתמו הרופאים את הנקב בסתימה תקינה ומתקיימת, לא היתה הבהמה חוזרת להכשירה, שהרי קבלה היא ביד חכמים בנקובה – אילו היה טעם טריפות הדרוסה משום 'נקובה' – שלא שייכת בה רפואה גמורה במציאות.

וזהו שמבביר הרבי שאין טעם טריפות הדרוסה משום 'נקובה', אלא משום הארס הממית שמטילה החיה הדורסת בעת תהליך ההטרפה בבהמה הנטרפת.